

Η ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ
ΤΗΣ ΠΑΡΑΣΗΜΑΝΤΙΚΗΣ ΤΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ
ΩΣ ΠΟΛΥΠΛΕΥΡΗ ΠΤΥΧΗ
ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ, ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΥ
ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΗΣΜΙΚΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΣΜΟΥ
ΤΟΥ ΦΑΝΑΡΙΟΥ

Μακαριώτατε,
Σεβασμιώτατοι Άγιοι Ποιμενάρχες,
Αιδεσιμολογιότατοι και Αιδεσιμότατοι πατέρες,
Μουσικολογιότατοι Ιεροψάλται,
Ελλογιμότατοι Καθηγηταί,
Εντιμότατοι κ. Προέδροι των Σωματείων και Συλλόγων,
Αξιότιμα μελη της Πανελλήνιας Ένωσης Προασπιστών της Εθνικής
Μουσικής «ΟΙ ΥΠΕΡΜΑΧΟΙ»,
Σεβαστοί σύνεδροι,

Κατ' αρχάς, θα ήθελα να επαινέσω την Πανελλήνια Ένωση Προασπιστών της Εθνικής Μουσικής «ΟΙ ΥΠΕΡΜΑΧΟΙ» για την αφοσίωσή της, διαχρονικά, στην Εκκλησιαστική Μουσική Παράδοση της Μητέρας Εκκλησίας και τους άοκνους αγώνες της για την προστασία αυτών των Παραδόσεων στις μέρες μας. Μέρες όπου όλα τείνουν προς την σχετικοποίηση και το υστερο-εκουγχρονιστικό κίνημα και πνεύμα που έχει κλυδωνίσει τα θεμέλια του πολιτισμού και της κοινωνικής συνύπαρξης κι έχει ξεθωριάσει την ιστορική μνήμη όλων των λαών. Αφ' ετέρου, θέλω να ευχαριστήσω την Ένωση, και κυρίως τον Άρχοντα Υμνωδό της ΜΧΕ, κ. Γεώργιο Χατζηχρονογλου, που μου πρότεινε να συμμετέχω στο διήμερο πρόγραμμα της με αυτή την εισήγηση.

Η Ιερά Σύνοδος του Οικουμενικού Πατριαρχείου, και ο Παναγιώτατος Οικουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαίος σοφά καθιέρωσαν την εφετεινή χρονιά ως χρονιά τιμής και μνήμης των Τριών Διδασκάλων, που επέφεραν την ιστορική μεταρρύθμιση της σημειογραφίας της Βυζαντινής Μουσικής. Και εννοώ της σημειογραφίας και όχι της προ αυτών μουσικής την οποία άριστα γνώριζαν και διέσωσαν. Δεν θα σχολιάσω τα στοιχεία, την αναγκαιότητα αυτής της μουσικής μεταρρύθμισης, ούτε και θα εισηγηθώ επιστημονική μελέτη για τις λεπτομέρειες της λεγομένης Νέας Μεθόδου, εφόσον ήδη παρουσιάστηκαν, και θα παρουσιαστούν πολλά απο πιο έμπειρους ερευνητές, ιστορικούς και συνάδελφους αυτές τις δύο μέρες. Η εισήγησή μου θα σχολιάσει την μεταρρύθμιση ως κίνημα για εφεύρεση

κοινού πλαισίου διαλόγου, και κοινής γλώσσας ενωτικής, τολμώ να είπω, οικουμενικής, η οποία είχε ως παράπλευρο στόχο την ενοποίηση των Ορθοδόξων λαών, δια μέσου μιάς ενωτικής “οικουμενικής μουσικής γραμματικής», την κρίσημη περίοδο της αρχής του 18^{ου} αιώνα υπο την αιγίδα του Φαναρίου εν όψει των εξελίξεων στην Οθωμανική Αυτοκρατορία.

Η υπόθεση αυτή δεν είναι πρωτότυπη. Έχει σχολιαστεί απο άλλους μελετητές στο παρελθόν. Θέλω να την επισυνάψω και να την αναπτύξω ως βάση μιας νέας υπόθεσης και πρότασις, όπως η Νέα Μέθοδος να γίνει η κιβωτός μουσικής επικοινωνίας και συνενώσεις αναμεταξύ των σημερινών Ορθόδοξων λαών. Μια τέτοια μουσική γραμματική ενώνει την Ορθοδοξία ασχέτως γλώσσας.

Η Βυζαντινή ψαλμωδία, σήμερα, δεν περιορίζεται στα Ελληνικά κείμενα, άλλα έχει επεκταθεί στις Αραβικές, Αγγλικές, Ανατολικοευρωπαϊκές, Ρωσικές, Βαλκανικές, Γαλλικές, Ιταλικές, Ισπανικές, Σκανδιναυϊκές, Αφρικάνικες, Κορεάτικες, Ιαπωνέζικες, ακόμα και Κινέζικες μεταφράσεις της Ορθόδοξης υμνολογίας. Ο κοινός παρανομαστής είναι η απόδοση των ύμνων που μετεγγράφησαν με την παρασημαντική της Νέας Μεθόδου. Στις αγγλόφωνες χώρες, όπου πλέον χρησιμοποιούνται αγγλικές έμμετρες μεταφράσεις, δεσπόζει η μουσική της Νέας Μεθόδου η οποία έχει προσαρμοστεί, θα τολμήσω να είπω, επιτυχώς, στο ελληνοβυζαντινό πρωτότυπο των κλασσικών εκδόσεων του 19^{ου} αιώνα. Π.χ. ο π. Σεραφείμ Δέδες, και ο π. Εφραίμ στην Αμερική, με επιτυχία έχουν προσαρμόσει όλο το Αναστασιματάριο και Ειρμολόγιο του Ιωάννη, καθώς και το Δοξαστάριο του Πέτρου και του Χουρμουζίου επι εμμέτρων αγγλικών μεταφράσεων. Το ογκώδες αυτό έργο είναι αξιοσημείωτο. Ταυτοχρόνως, όμοιες ενέργειες πραγματοποιούνται εντατικά στην Γαλλική, Ισπανική και την Κορεάτικη γλώσσα. Στην Κίνα, ήδη άρχισε η προσαρμογή του Αναστασιματαρίου του Ιωάννου επι εμμέτρων Κινέζικων μεταφράσεων των ύμνων της Κυριακής (όρθρου κυρίως) της Οκτώχου. Δεν θα σχολιάσω την εκκλησιαστική μουσική των αραβοφώνων Ορθοδόξων εκκλησιών εφ όσον η Νέα Μέθοδος πέρασε στα οικεία τους Πατριαρχεία ταυτόχρονα με την εφεύρεσή της τον 19^ο αιώνα.

Η γενική υπόθεση προτείνει πως μια απο τις αιτίες της μεταρρύθμισης, είχε ως στόχο εναν συγκεκριμένο πνευματικό οικουμενισμό, που τον διεκδικούσαν διαχρονικά μετα τον 17ο αιώνα, κυρίως οι Φαναριώτες, εν όψει των ουμανιστικών και οικουμενικών κινημάτων του διαφωτισμού που είχαν εμφανιστεί εκείνη την περίοδο σε όλη την Ευρώπη.

Η ιστορία των Φαναριωτών είναι γνωστή και δέν θα σας κουράσω με το θέμα αυτό εκτός μιάς μικρής περίληψης που πιστεύω πρέπει να την κάνω για την εισήγηση της υπόθεσης.

Μετά την πτώση της Κωνσταντινούπολης η βυζαντινή αριστοκρατία βαθμιαία εξαφανίζεται. Όμως, μια νέα τάξη άρχισε να διαμορφώνεται στην Κωνσταντινούπολη, η οποία επιβλήθηκε βαθμιαία μέσα από την άσκηση επιστημονικών επαγγελμάτων και την οικονομική της ευρωστία. Η νέα αυτή αριστοκρατία εγκαταστάθηκε γύρω από το Πατριαρχείο, στη νέα του έδρα, στη συνοικία του Φαναρίου και αποτελείται από αριστοκράτες Έλληνες, αλλά και από εξελληνισμένες ηγεμονίες της Ευρώπης. Η ανάδειξή τους ως πολιτικών και κοινωνικών παραγόντων του ελληνικού έθνους και της οθωμανικής διοίκησης ανάγεται στα μέσα του 17ου αιώνα.

Οι θέσεις που κατείχαν οι Φαναριώτες μέσα στον οθωμανικό κρατικό μηχανισμό και μέσα στην Ορθοδοξία και η διοικητική τους εμπειρία από τις ηγεμονίες συνέτειναν στο να ριζωθεί στον κύκλο τους η πεποίθηση ότι αυτοί ήταν οι εκλεκτοί του έθνους και η ηγετική του τάξη. Το πολιτικό τους όραμα ήταν η αναβίωση της βυζαντινής αυτοκρατορίας υπό τη δική τους ηγεμονία. Χαρακτηριστικό αυτού του πολιτικού τους οράματος αποτελεί το γεγονός ότι για την ανάρρησή τους στο θρόνο των ηγεμονιών ακολουθούσαν το τυπικό της στέψης των αυτοκρατόρων του Βυζαντίου. Η τακτική τους αυτή δεν αποσκοπούσε στην άμεση σύγκρουση με την οθωμανική αυτοκρατορία, αφού από την ύπαρξή της ωφελούνταν και οι ίδιοι. Απέβλεπαν όμως στη σταδιακή διάβρωση του οθωμανικού κράτους και στην τελική αντικατάστασή του από μια νέα βυζαντινή αυτοκρατορία, όπου ο χριστιανισμός και ο ελληνικός πολιτισμός θα κυριαρχούσαν. Κατάφεραν να κυριαρχήσουν στη ζωή του Πατριαρχείου, ελέγχοντας τις εκλογές των Πατριαρχών, των μητροπολιτών και τη διαχείριση των οικονομικών του. Ως κάτοχοι των γραμμάτων και των επιστημών, ασχολήθηκαν συστηματικά και με τις μεταφράσεις ξένων έργων, ενώ συχνά χρηματοδότησαν μεταξύ άλλων διάφορα έντυπα (περιοδικά, εφημερίδες) της εποχής που διαδίδονταν σε όλες περίπου τις αστικές πόλεις όπου υπήρχε ευαίσθητος Ορθόδοξος πληθυσμός, κυρίως Ελληνόφωνος.

Δεν είναι της παρούσης να αναφερθούμε σε μια λεπτομερή παρουσίαση των στοιχείων που φανερώνουν τον Γεώργιο τον Κρήτα, τον Χουρμούζιο και τον Γρηγόριο σε στενή επαφή με γνωστούς Φαναριώτες λαϊκούς και θρησκευτικούς ηγέτες και εμπνευστές ενός Ορθόδοξου οικουμενισμού, με

όραμα μια μελλοντική νεοβυζαντινή αυτοκρατορία προσμένοντας την ποθούμενη ημερομηνία λήξεως της αυτοκρατορίας των Οθωμανών και της Υψηλής Πύλης. Θέλω ιδιαίτερα να σημειώσω το γεγονός ότι η Νέα Μέθοδος χρησιμοποιήθηκε για την μεταγραφή δυτικών καθώς και Οθωμανικών μελωδιών. Επίσης, η Νέα Μέθοδος διαδόθηκε στις Ορθόδοξες εκκλησίες της Οθωμανικής επικράτειας με μεγάλη ταχύτητα και, διαβάζοντας τα σχετικά ιστορικά εκείνης της περιόδου, είναι πασιφανές πως σε κάθε αναφορά της Νέας Μεθόδου, τονιζόταν πως η κάθε μουσική συλλογή ήταν επι τη βάση της παράδοσης της Μεγάλης του Χριστού Εκκλησίας. Κάθε μουσική συλλογή, ελληνική, ρουμάνικη, βουλγάρικη, τόνιζε την πατρότητα των περιεχωμένων ως αυθεντική ερμηνεία και μεταγραφή της παράδοσης της Μεγάλης του Χριστού Εκκλησίας, ήτοι τον Κεντρικό πνευματικό άξονα των Φαναριωτών. Ο Κυριάκος ο Φιλοξένης αποκαλεί αξιότιμον το ύφος της Μεγάλης Εκκλησίας. Δεν είναι ο μόνος. Πλειάδα πρωτοψαλτών συγχρόνων των Τριών Διδασκάλων, και άλλοι αμέσως μετά, πλέκουν το εγκώμιο της παράδοσης της Μεγάλης Εκκλησίας ως κιβωτός του αρχαίου κάλλους της εκκλησιαστικής μουσικής. Δια μέσου μιας οικουμενικής μουσικής, της μουσικής παράδοσης του Πατριαρχείου, η οποία διαδίδεται δια μέσου μιας νέας οικουμενικής αναλυτικής παρασημαντικής γραφής, εύκολα κατανοούμενης και διδασκομένης, επρωθείτω η ιδέα ενός κέντρου οικουμενικής πνευματικότητας (της Ορθοδοξίας δηλαδή) και μιας μελλοντικής πολιτικής, πολιτειακής και πολιτισμικής οικουμενικότητας με αιγίδα το Φανάρι και τους Φαναριώτες ως συντονιστές, εαν όχι και ως ηγέτες. Μια τέτοια μέθοδος, μια μουσικογραμματική ταχείας εκμάθησης εξυπηρετούσε πολυπλεύρως τον οικουμενικό στόχο, ενώ τα λαβυρινθώδη στενογραφικά ιδεογράμματα που δέσποζαν μέχρι τότε, όχι μόνον δεν ήταν σε θέση να εξυπηρετήσουν αυτούς τους στόχους, αλλά δυσχέραιναν και απέτρεπαν την διάδοση της παράδοσης ενώπιον των νέων Ευρωπαϊκών τάσεων, π.χ. του πενταγράμμου.

Η μέθοδος των Τριών Διδασκάλων ανεπιφύλακτα έγινε αποδεκτή απο μουσικούς των άλλων μεγάλων αστικών πόλεων των Ελλήνων, όπως π.χ. η Σμύρνη. Χαρακτηριστικό είναι πως ο μουσικολογίωτατος Πρωτοψάλτης Σμύρνης Μισαήλ Μισαηλίδης συμβούλευε τους Ιεροψάλτες να πειθαρχούν στα μουσικά κείμενα με στόχο να «πλησιάσουν βαθμηδόν το ύφος της Μεγάλης Εκκλησίας».

Μελλοντικά, σε άλλο συνέδριο, φιλοδοξώ θα παρουσιάσω τα στοιχεία που πιστεύω υποστηρίζουν την υπόθεσή μου.

Προς το παρόν, θέλω να στρέψω την προσοχή σας στην σύγχρονη εκδοχή αυτής της υπόθεσης. Δηλαδή, πως η λεγομένη Νέα Μέθοδος μπορεί να γίνει η κατ'έξοχήν μουσική γραμματική της Ορθοδοξίας ανα την Οικουμένη και να συμβάλλει στην ευρύτερη ένωση των Ορθοδόξων λαών με ό,τι θετικό μπορεί αυτό να συνεπάγεται.

Είναι συγκινητικό να ακούει κάποιος το “Χριστός Ανέστη», ή «Τη Υπερμάχω» να ψάλλονται με την ίδια μελωδική παρτιτούρα στα Αγγλικά, στα Γαλλικά, στο Αφρικανικό Σουαχίλι, στα Κορεάτικα, και στις μέρες μας, στα Κινέζικα. Όμοια παρτιτούρα όπως και στα Ελληνικά. Όπως εψάλλοντο στον Πατριαρχικό Ναό του Αγ. Γεωργίου εδώ και αιώνες, και όπως εψάλλοντο σε όλες τις εκκλησίες και τα ναΐδρια σε όλη την Ελλάδα απο τους παλιούς χρόνους μέχρι σήμερα. Η παρασημαντική των Τριών Διδασκάλων είναι η σημερινή μουσική καθαρεύουσα η εκμάθηση της οποίας είναι εύκολη τόσο για τους Κινέζους, όσο είναι και για τους Έλληνες. Ως μουσικογραμματική καθαρεύουσα εμπεριέχει το κάλλος και τα στοιχεία της αρχαίας γραμματικής και το ύφος της, αλλά αφήνει περιθώριο στον υμνωδό να καλλωπίσει το μέλος, με την μουσική προσωδία που βεβαίως βρίσκεται μέσα στον ορίζοντα και τους όρους της παράδοσης. Αυτή η μουσικογραμματική είναι ενωτική. Την γνωρίζουν όλοι, την διαβάζουν όλοι, και την ομιλούν όλοι. Είναι οικουμενική μουσικογραμματική. Είναι μια γραμματική, μια γλώσσα θα τολμήσω να είπω, εκκλησιαστικής διπλωματίας που μπορεί να τονώσει τις σχέσεις, να εκτονώσει τις αντιθέσεις και να αμβλύνει τις διαμετρικά αντίθετες θέσεις μεταξύ των Ορθοδόξων Εκκλησιών. Φανταστείτε έναν μουσικοτραφή Πατριάρχη, ο οποίος εν όψει εντόνων δυσφοριών αναμεταξύ διαφόρων εκπροσώπων των Ορθοδόξων Εκκλησιών σε κρίσιμη στιγμή Οικουμενικής Συνόδου να αρχίσει την παραλλαγή, ήτοι του Βουγαδικεδίσματος, του Απολυτικίου του Αγ. Νικολάου “Κανόνα πίστεως και εικόνα πραότητας”. Και να απαιτήσει να παραλλαγήσουν έκαστος στην γλώσσα του όλοι οι επι τραπέζης αρχιερείς! Δεν είναι η Νέα Μέθοδος η γραμματική μιας μουσικής διπλωματίας;

Προσφάτως, τη 29^η του Σεπτεμβρίου, πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα μια συναυλία Βυζαντινής Μουσικής για τα 200 χρόνια της Νέας Μουσικής Γραφής η οποία προλογίστηκε απο καθηγητή γνωστό αυτοκαλούμενο ερμηνευτή της παλαιάς παρασημαντικής. Όλως έκπληττος, ανέγνωσα την διαφήση για την εν λόγω συναυλία. Σας παραθέτω μερικά εδάφια.

1. “Οί μεταγραφές τοῦ Χουρμουζίου κάθε ἄλλο παρὰ ζωντάνεψαν τὸ αὐθεντικὸ βυζαντινὸ ἄκουσμα, ἀλλὰ πιὸ πολὺ μιμήθηκαν τὴν

- υπάρχουσα ψαλτική παράδοσι του 19ου αϊ. Τò μεταγραφικò ἔργο της Παλαιᾶς μουσικῆς, ἔστω καὶ μὲ τὸ λάθος ἠχητικὸ ἀποτέλεσμα, σταμάτησε μὲ τὸν θάνατο του Χουρμουζίου, τὸ ΚΛΕΙΔΙ τῶν μεταγραφῶν αὐτῶν χάθηκε καὶ αὐτὴ ἡ μακραίωνη βυζαντινὴ παράδοσις παρέμεινε τελικὰ μουσειακὸ εἶδος.”
2. Ο προλογίζων καθηγητὴς μουσικολόγος (δική μου παράφραση) “μᾶς ἀποκαλύπτει τὴν χαμένη ΚΛΕΙΔΑ μεταγραφῆς τῶν βυζαντινῶν μελῶν καὶ μᾶς ἀνασυστῆνει τὸν χαμένο ἀυθεντικὸ τους ἦχο!”

Ἡμαρτον! Ὅλοι οἱ πανεπιστημιακοὶ ερευνητὲς μουσικολόγοι αὐτὴ τὴν Κλεῖδα ψάχνουν καὶ δεν τὴν βρίσκουν. Ὡφείλει νὰ μας ενημερώσει ο ἐν λόγῳ καθηγητὴς μουσικολόγος πού καὶ πῶς τὴν ἀνακάλυψε.

3. “Ἀκόμα” ο προλογίζων καθηγητὴς μουσικολόγος (δική μου παράφραση, πάλι) “διδάσκει πλέον τὴν Παλαιὰ γραφὴ τῶν ψαλτικῶν χειρογράφων σε ταχύρυθμὴ μέθοδο σε ἀντίθεσι με τὰ γεγονότα του 1800 που γέννησαν τὴν ἀνάγκη της Νέας Μεθόδου! Ἐτσι ἡ γνώσις της Παλαιᾶς μεθόδου δίνει πλέον νόημα καὶ συνέχεια σε μουσικολογικὲς ἀπορίες που μέχρι τώρα ἦταν ἄλυτες.”

Δεν ξέρω σε ποιά κλεῖδα ἀναφέρεται ἡ διαφήμιση καὶ ποιά στοιχεῖα παρουσιάστηκαν στὴν ἐν λόγῳ συναυλία ἐναντίον της μεταρρύθμισης. Γνωρίζω ὅμως, πῶς τὸ υπόβαθρο τέτοιων δοξασιῶν ἔχει πηγὴ τὴν ἀδυναμία, ἢ ἀκόμα τὴν πολιτικὴ ἀπροθυμία της Διοικούσας Ἐκκλησίας της Ἑλλάδος νὰ ἀντιμετωπίσει ἕναν τόσο ἐμφανὴ μουσικογραμματικὸ βαρβαρισμὸ ο οποίος παρουσιάζεται ἀπο τοὺς ἐμπνευστὲς του ὡς ἡ χαμένη αυθεντία της ἐποχῆς του Δαμασκηνοῦ καὶ του Κουκουζέλου. Ἡ νέα αὐτὴ βάρβαρη μουσικογραμματικὴ ἔχει εἰσχωρήσει ἀκόμα καὶ στα εγχειρίδια του Ὑπουργείου Παιδείας, στις ἐκδόσεις της Ἀποστολικῆς Διακονίας της Ἐκκλησίας της Ἑλλάδος, καὶ στα Ἐκπαιδευτικὰ Ἰδρύματα της Ἐκκλησίας της Ἑλλάδος ὡς ἐπίσημη ἐκφραση της ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς παράδοσης.

Τὸ Οικουμενικὸ Πατριαρχεῖο, γιὰ νὰ προστατεύσει τὴν παράδοσή του, με πολὺ σαφὴ καὶ αυστηρὴ ἐγκύκλιο προπέρουσι ἀποδοκιμάζει αὐτὴ τὴ βάρβαρη μουσικογραμματικὴ που μοναδικὸ στόχο ἔχει νὰ τεμαχίσει τὴν μουσικὴ ομοιογένεια τῶν Ὁρθοδόξων λαῶν, ἡ οποία μέχρι τὴν ἐποχὴ του 2000 ἦταν μουσικογραμματικῶς ομοιογενὲς, καὶ ἐφ ὅσον πετύχει τὸν τεμαχισμὸ, νὰ βυθίσει τὰ σκορπισμένα καὶ ἀπροστάτευτα τεμάχια στὸν σκοταδισμό ἐνός γριφώδους καὶ λαβυρινθώδους νεοστενογραφικοῦ συστήματος. Ἐνα σύστημα που, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἀναλυτικὸτάτη σαφήνεια που προσφέρει ἡ

Μέθοδος των Τριών, προτείνει την σχετικότητα και την ασάφεια. Τολμώ να είπω πως, ενώ οι Τρεις Διδάσκαλοι ήχαν ως στόχο μια οικουμενική μουσικογραμματική “ινα παντες εν ωσιν...ινα ο κοσμος πιστευση...[και]...ινα ωσιν τετελειωμενοι εις εν”, η ομήγυρις, κυρίως των κατ’ επίφασιν ερευνητών, αλλά και αρκετών ακαδημαϊκών μουσικολόγων, οραματίζεται ημερών αρχαίων, όταν η Ψαλτική ήταν απόλυτη πνευματική περιουσία των ολίγων, μακριά απο τον απλό λαό. Η συμπεριφορά αυτή, θυμίζει, τρόπο τινα, τον κακό δούλο που παρουσιάζει η παραβολή των ταλάντων.

Η Εκκλησία της Ελλάδος έχει, σήμερα, να επιλέξει ανάμεσα στην απλόχειρη διανομή των πνευματικών Ορθοδόξων αγαθών σε όλο το ποίμνιό της, στην διάδοση των ταλάντων εν πνεύματι οικουμενικώ αγάπης προς πολλαπλασιασμό, ή τον αποκρυφισμό και τον πνευματικό σκοταδισμό που προτείνουν οι ειδήμονες και προωθητές του πνεύματος της μεσαιωνικής εποχής του Σκότους. Θυμάμαι τα λόγια του μακαριστού Αντωνίου Σύρκα, περιώνυμου Κωνσταντινουπολίτου Ιεροψάλτου, μαθητού μεγάλων Πρωτοψαλτών της Βασιλεύουσας, και Μουσικοδιδασκάλου εντος Ελλάδος την εποχή του 40 μέχρι και του 60, και διατελέσαντος Πρωτοψάλτου του Οικουμενικού Πατριαρχείου που έλεγε “η μουσική σήμερα δεν χρειάζεται θεωρίες. Χρειάζεται καλούς και σωστούς εκτελεστές”.

Σήμερα, 200 έτη απο την μεταρρύθμιση, το θεωρούμενο όραμα των Φαναριωτών, όπως δεσπόζει μια οικουμενική μουσικογραμματική με στόχο την οικουμενική εμβέλεια της Ρωμιοσύνης και της Ορθοδοξίας δια μέσου του Φαναρίου, είναι πραγματικότητα. Η μουσικογραμματική δεν χρειάζεται κοκκινογοργούντα καλλωπισμό, ή “γορθμικοτρομικό» αποκρυφισμό. Αναλύεται αισίως και αισίως αναλύει. Μιλά και άδει. Ενώνει την Πόλη με την Αθήνα και την Θεσσαλονίκη. Ενώνει την Ελλάδα με τα Βαλκάνια και την Μέση Ανατολή. Ενώνει την Ευρωπαϊκή ήπειρο με τις υπερατλαντικές και υπεριορηνικές ηπείρους, ασχέτως γλώσσας και διάλεκτο.

Θέλω να κλείσω την εισήγησή μου, εφ’ όσον ευχαριστήσω την αγάπη σας για την υπομονή με την οποία τιμήσατε την μετριότητά μου σήμερα, επισυνάπτοντας το σοφώς φιλολογικά και θεολογικά δομημένο δεύτερο τροπάριο των Αίνων της Πεντηκοστής:

“Τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἦν μὲν ἀεί, καὶ ἔστι καὶ ἔσται, οὔτε ἀρξάμενον, οὔτε παυσόμενον, ἀλλ’ ἀεὶ Πατρὶ καὶ Υἱῶ συντεταγμένον, καὶ συναριθμούμενον; ζωή, καὶ ζωοποιῶν, φῶς, καὶ φωτὸς χορηγόν; αὐτάγαθον, καὶ πηγὴ

ἀγαθότητος· δι' οὗ Πατὴρ γνωρίζεται, καὶ Υἱὸς δοξάζεται, καὶ παρὰ πάντων
γινώσκεται, μία δύναμις, μία σύνταξις, μία προσκύνησις, τῆς ἁγίας Τριάδος.”

Σας ευχαριστώ.